

AUGUST 2019
VRIDSLØSELILLE ANDELSBOLIGFORENING V/BO-VEST

HYLDESPJÆLDET HELHEDSPLAN

TOTALRÅDGIVERUDBUD

Dokument: **BILAG G** Landsbygefonden "Rammer for udvikling",
uddrag side 442-451

RAMMER FOR UDVIKLING

almene boligbebyggelsers
bevaringsværdier

HYLDESPJÆLDET

(1974-75)

KATEGORI 2

Bygningsbeskrivelse

Hyldeespjældet er en rækkehusbebyggelse, der ligger i det nordlige Albertslund tæt på Vestskoven. Nærmeste bebyggelser er Galgebakken, Topperne og landsbyen Herstedvester. Bebyggelsen har 304 familieboliger og 79 enkeltværelser. Centralt i bebyggelsen ligger Storetorv med ejendoms kontor, en mindre butik og en række fælleslokaler, hvorfra en række gader og stræder udgår. Bebyggelsen er herudover opdelt i tre områder: Slipperne, Stræderne og Længerne. Inden for hvert område ligger husene grupperet omkring mindre pladser og torve, som er forskelligt indrettet afhængig af beboerne, nogle har f.eks. hønsegårde. Derudover er der et stort affaldssorterings- og genbrugsanlæg og små jordlodder, som lejes af beboerne, til dyrkning af økologiske grøntsager. Mod nord ligger et større grønt område. I hele bebyggelsen er der opstillet en del kunstværker. Derudover har bebyggelsen en række legepladser. Der er haver til alle familieboliger.

Bebyggelsens huse er opført i en, to eller tre etager, der ligger i stokke, som har varierende højde og længde. I nogle af længerne ligger boligerne forskudt. Husene er opført i indfarvede betonelementer i røde, brune og blå farver. Tagfladerne er både en- og tosidige med lav hældning og belagt med tagpap. Facaderne er i stueetagen opbygget med en ældre hoveddør, der er trukket tilbage fra facadeflugten, og et ældre, enrammet vindue med en tværsprosse. Førstesalsfacaden er lidt forskelligt opbygget afhængig af boligtype, enten sidder der ældre, torammede vinduer med skodder eller en hoveddør med en trappe foran. Herudover sidder der små, ældre, gulmalede vinduer. Havesiden har samme type vinduer som facadens førstesalsvinduer med skodder og en havedør. Både vinduer og døre er blå eller grønmalede, når betonen er rød. Når betonen er blå, er vinduerne rødmalede. Baghaverne er indrammet af et sort- eller rødmalet plankeværk, og mod den fælles sti mellem baghaverne ligger et skur, der står på en sokkel af beton og er beklædt med en sortmalet, vandret og lodret bræddebeklædning og ensidig taghældning. Imellem skurene står en sortmalet havelåge sammen med et lavt, sortmalet plankeværk.

Der er boliger fra et til seks rum, hvoraf nogle fungerer som supplementsrum, som man kan udvide sin bolig med. De mange forskellige

Modstående side:

Husene i Hyldeespjældet er opført i en, to eller tre etager, der ligger i stokke, som har varierende højde og længde.

Følgende opslag:

Bebyggelsens overordnede ensartede og homogene udtryk bliver blødt op af en række variationer i arkitekturen, så den ikke fremstår kedelig. Det kommer bl.a. til udtryk i den skæve placering af længerne, disses forskellige længde og højde samt i tagfladerne, der nærmest bølgner op og ned med forskellige hældninger.

boligtyper har nogle fællestræk; de fleste har både stueplan og førstesal. Man kommer ind i en lille entré, der giver adgang til køkken og opholdsstue i stueplan samt trappe til øverste etage. På første sal ligger værelser og badeværelse, og i tilfælde af, at boligen er i tre plan, ligger der værelser og badeværelse på første sal og så opholdsstue og et mindre værelse på anden sal. Køkkener og badeværelser er delvist istandsat eller skiftet. Dørene er glatte, og gerichterne er af plastik. Trapperne er de oprindelige med trin af fyrretræ, og i entréen står et indbygget skab. Overfladerne er pudsede vægge og lofter, fliser, linoleum og parket.

Bygningshistorie

Hyldebjerg blev tegnet af Ole Asbjørn Birch, og landskabsarkitekt var Andreas Bruun. Bebyggelsen blev opført af Larsen & Nielsen i byggesystemet Hyldebo fra 1974 til 1976. Hyldebjerg er et gammelt marknavn. Man mener, at det stammer fra tiden inden udskiftningen, hvor markerne havde navne, så man kunne holde styr på dem og finde ud af, hvem der skulle dyrke hvilken mark fra år til år. Navnet står på gamle kort. "Hyld" hentyder til, at den var omkranset af hylde træer. "Bjerg" hentyder til netop omkransningen.

Bebyggelsen står over for en større renovering, og man har eksperimenteret med forskellige løsninger, hvilket betyder, at enkelte af husene er blevet prøverenoveret på forskellig vis. Man sætter gradvist bebyggelsens skure i stand med grønne tage.

Den miljømæssige værdi

Den miljømæssige værdi ved Hyldebjerg er knyttet til bebyggelsen, der fremstår venlig og imødekommende. Buske, træer, kunst og legepladser skaber sammen med blandingen af de forskellige bygningstyper og placeringen af disse en afslappet stemning, hvor strædernes varierende beplantning og indretning, sammen med baghaverne, skaber intime rum med plads til ophold og leg. Bebyggelsesplanen med de bilfrie stræder gør de små torve og stræder mellem husene velegnede til uformelle mødesteder for beboerne.

Der er endvidere miljømæssig værdi relateret til stræde- og stisystemet, med de vekslende og oplevelsesrige gåveje, med små afstande og lille skala, som knytter forskelligt udformede og beplantede små torve sammen.

De kulturhistoriske værdier

Den kulturhistoriske værdi ved Hyldespjældet er i det ydre knyttet til bebyggelsesplanen, der adskiller sig markant fra 1960'ernes rationelle og monotone bebyggelsesplaner, som var defineret af industrialiseringen og kransporene. Bebyggelsesplanen har en ny type rumforløb, der netop er langt mere organiske end set i det foregående årti. Planen har ligeledes urbane træk i form af en central plads med en lille butik, ejendomskontor og lokaler til fællesaktiviteter. De urbane træk understreges også af de små pladser mellem husene samt gader, stræder og stier bag de private haver. Planen fremstår kompleks og skaber varierede rumforløb, der til tider gør det svært at orientere sig. I planen er ensartede lysforhold tillige opgivet i forhold til tidligere bebyggelsesplaner for derved at kunne skabe en mere varieret plan.

Der er endvidere kulturhistorisk værdi relateret til bebyggelsens udformning som en såkaldt tæt-lav bebyggelse. Efter en periode i 1960'erne, hvor man i boligbyggeriet havde fokus på industrialisering, rationalisering og kvantitet, ændrede boligbyggeriet sig i begyndelsen af 1970'erne efter SBI's konkurrence om tæt-lavt byggeri, der blev vundet af tegnestuen Vandkunsten. Konkurrencen var et forsøg på at genindføre det lave byggeri i forstæderne i modsætning til kransporsarkitekturen og de store bebyggelser fra 1960'erne. Målet var at udvikle varierede by- og boligmiljøer. Idealerne for den tæt-lave by blev hentet fra danske småbyer med en- eller toetages længhuse, der lå grupperet omkring veje eller stiforløb, der ikke egnede sig til moderne trafik. Hyldespjældet er således et godt og repræsentativt eksempel på en tæt-lav bebyggelse fra midten af 1970'erne, mens typen endnu var under udvikling. Bebyggelsens boliger lever op til konkurrencens krav. Boligerne er foranderlige, da de kan udvides eller gøres mindre efter familiens behov. Bebyggelsen er tillige en almen bebyggelse, og beboerdemokratiet har stor indflydelse på udviklingen og driften af den. I Hyldespjældet kommer det især til udtryk i den store mængde kunstværker og de specielle legepladser, der præger bebyggelsens udeområder. Bebyggelsen fremstår således med sin helt egen identitet og udtryk, som ikke ses andre steder.

Der er ligeledes kulturhistorisk værdi relateret til anvendelsen af beton som det primære byggemateriale, der vidner om, at det i begyndelsen af 1970'erne var almindeligt at bygge med betonelementer. I modsætning til størstedelen af de første bebyggelser opført som montagebyggeri med betonelementer og industrialiseret byggeteknik er Hyldespjældet et udtryk for, at man i begyndelsen af 1970'erne havde erkendt, at beboerne ikke brød sig om det fuldstændig ensartede byggeri. Bebyggelser fra 1960'erne havde almindeligvis rå og grå betonoverflader, som kontrast hertil er facaderne i Hyldespjældet indfarvet i stærke, iøjnefaldende farver. Hyldespjældet fremstår således som en modsætning til f.eks. både

I hele bebyggelsen er der opstillet en del kunstværker.

Følgende opslag:

Inden for hvert område ligger husene grupperet omkring mindre pladser og torve, som er forskelligt indrettet af beboerne.

Galgebakken og Albertslund Syd, der overvejende er holdt i de gråbrune nuancer.

Hertil kommer, at der er kulturhistorisk værdi knyttet til de mange fællesfaciliteter i bebyggelsen, herunder butik, beboerklub, fælleslokale, vaskeri og institutioner, der adskiller bebyggelsen fra ejerboliger og private lejeboliger. Ved at bo til leje i et alment byggeri har beboerne således adgang til en række faciliteter, som de ellers ikke ville have adgang til. Hylde-spjældet er således ikke kun en boligbebyggelse, men også en ramme omkring menneskeligt fællesskab.

I det indre er der kulturhistorisk værdi knyttet til de mange forskellige boligtyper i Hylde-spjældet, fra boliger med et værelse til boliger med seks rum, der er et udtryk for, at man i boligselskabet tog ved lære af Albertslund Syd, hvor der er forholdsvis få boligtyper. Hvis der kun er få boligtyper i en bebyggelse, kan det have den konsekvens, at beboerne bliver nødt til at flytte fra bebyggelsen, når deres eksisterende bolig ikke passer til ændringer i familielivet, f.eks. når der kommer børn. I Hylde-spjældet kan man finde en bolig, der passer til ens livssituation, uanset om man er enlig, er to eller en større familie med mange børn.

De forholdsvis store boliger vidner tillige om samtidens boligstøtteligheder, den generelle samfundsudvikling og udviklingen i byggeteknikken. Boligerne er væsentlig større end f.eks. almene boliger opført i 1950'erne, hvilket var en følge af højkonjunkturen i Danmark i 1960'erne, der sammen med udviklingen af det industrialiserede byggeri bevirkede, at boligerne gradvist blev større. Hylde-spjældet blev sammen Galgebakken opført som en konkurrent til den stigende opførelse af parcelhuse i 1960'erne, der ingen fællesfaciliteter havde. I Hylde-spjældet fik man parcelhusboligens fordele med privat have blandet med de almene boligens fællesskab.

Husene er opført i indfarvede betonelementer i røde, brune og blå farver.

De arkitektoniske værdier

De arkitektoniske værdier er i Hylde-spjældet i det ydre knyttet til bebyggelsens overordnede ensartede og homogene udtryk, der bliver blødt op af en række variationer i arkitekturen, så den ikke fremstår kedelig og monoton. Det kommer bl.a. til udtryk i den skæve placering af længerne, disses forskellige længde og højde samt i tagfladerne, der nærmest bølger op og ned med forskellige hældninger. Variationen ses også i de forskellige indfarvninger af betonelementerne og i samspillet mellem den indfarvede beton og farverne på vinduer og døre samt i brugen af uensartede materialer fra de rå betonoverflader til træbeklædningen på skurene. Materialernes forskelligartede overflader giver en variation i oplevelsen af stofligheder, og sammen med de mange farver fremstår bebyggelsen venlig og imødekommende i modsætning til mange andre samtidige eller

tidligere bebyggelser, der ligeledes er opført som montagebyggeri med betonelementer.

Der er endvidere arkitektonisk værdi knyttet til bebyggelsens opdeling og organisering, som flere steder afbrydes af naturen, som f.eks. det smukke og oplevelsesrige forløb i kanten af bebyggelsen mod nord, hvor de små haver, græsplænerne og den moderne bebyggelse i beton mødes. Hertil kommer, at der er stor variation i fodgængerarealerne, der sammen med de mange forskellige kunstværker skaber en oplevelsesrig og arkitektonisk spændende bebyggelse.

Endelig er der arkitektonisk værdi til de velproportionerede huse og rumforløb mellem husene, der er planlagt og opført i en menneskelig skala, der bevirker, at bebyggelsen ikke virker overvældende på trods af størrelsen og de til tider lidt forvirrende vej- og strædeforløb.

De bærende bevaringsværdier

De bærende bevaringsværdier i Hyldespjældet er knyttet til bebyggelsen, der fremstår som en helhed med boliger og tilknyttede fællesfaciliteter, hvor gående og kørende trafik er adskilt i veje, stræder og stier, samt opdelingen i private, halvoffentlige og offentlige rum med glidende overgange.

De bærende bevaringsværdier er i det ydre knyttet til de velproportionerede bygningskroppes variation i længde og højde, til de faldende og stigende tagflader, materialer og farver samt til de ældre vinduer og døre. De bærende bevaringsværdier er endvidere relateret til placeringen af skurene og plankeværkerne samt disses form og udtryk. Hertil kommer den oprindelige farve- og materialeholdning.

I det indre er de bærende bevaringsværdier relateret til de fleksible grundplaner samt til de få oprindelige bygningsdele, herunder trapper med værn og håndlister, indbyggede skabe og glatte døre. Hertil kommer den oprindelige materialeholdning.

Lignende bebyggelser Galgebakken

Gangstier løber på kryds og tværs af bebyggelsen, og det kan være svært at finde rundt.